

Cesta k další židovské památce bude trochu delší, neboť povede až na samý okraj města. Z Vysoké ulice se vrátíme do centra města, mineme chrám sv. Bartoloměje a vejdemě do městského parku, kde si můžeme v příjemném prostředí a obklopeni zelení chvíličku

odpočinout a na některé z laviček nabrat sílu na další cestu.

Přes frekventovanou silnici přejdeme do Čermákových sadů a podél Rakovnického potoka půjdeme k cíli naší cesty. Projdeme kolem moderní zástavby a za poslední budovou odbočíme vlevo, kde na druhé straně silnice je umístěn ve svahu nad silnicí **židovský hřbitov (6)**.

Poměrně rozsáhlý hřbitov byl založen kolem roku 1635 a podle tehdejšího zvyku umístěn mimo území města. V letech 1745, 1845 a 1891 byl následně zvětšen. Do dnešní doby se dochovalo 430 barokních a klasicistních náhrobků, nejstarší čitelný náhrobek je z roku 1656 – 7. Hřbitov má také urnové oddělení a obřadní síň z počátku 20. století. Naposledy se zde pohřbívalo roku 1979. Vedle hřbitovní brány stojí klasicistní domek hrobníka, ve kterém je umístěna malá expozice o životě Židů na Rakovnicku.

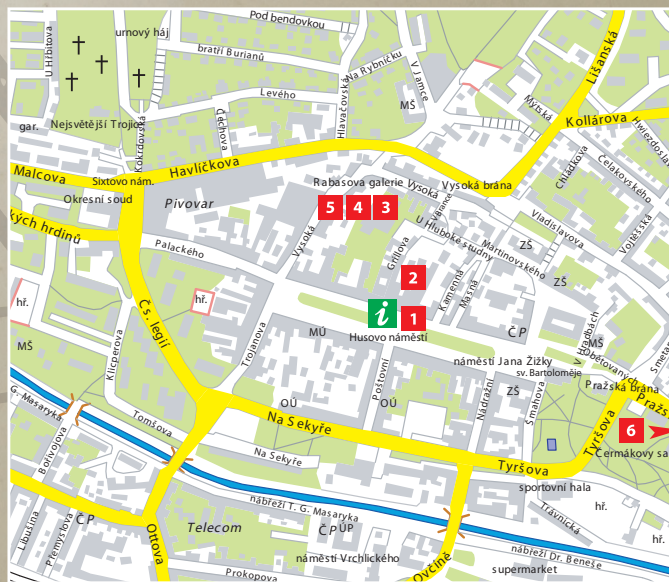
Tady naše procházka končí. Zpátky do centra se můžete vrátit stejnou cestou, nebo můžete přejít na druhý břeh potoka a prohlédnout si další zajímavá místa Rakovnicka. Trasa dnešní procházky je dlouhá přibližně 3,5 km a většně prohlídky Rabasovy galerie a hřbitova se dá zvládnout za 3 hodiny.

The journey to another Jewish landmark will take a bit longer, since it leads all the way to the edge of the town. From Vysoká Street we will return to the center of the city, pass the Church of St. Bartholomew and enter the municipal park, where we can sit and relax for a while on the park benches surrounded by beautiful greenery and recharge ourselves with more energy for the rest of the trip. We will cross the busy highway and walk towards the Čermákovy sady park, and then we will walk along the river towards our destination.

Along the way, we will pass modern developments, and after reaching the last building we will turn left, where on the hill above the highway we will find the **Jewish cemetery(6)**. This relatively large cemetery was founded in approximately 1635 and was placed outside of the town's limits based on the customary practice at the time. It was expanded in 1745, 1845 and 1891. A total of 430 gravestones in Baroque and Classicist style have been preserved to this day. The oldest legible gravestone dates back to the period from 1656 to 1657. The cemetery also has a section with urns as well as a wedding chapel from the early 20th century. The cemetery was last used for burial in 1979.

The Classicist home of the gravedigger is located next to the gates of the cemetery and contains a small exhibit about the history of Jews in Rakovnick. This is where our walking tour ends. You can either return to the city center along the same path, or you can cross over to the other side of the river and explore other interesting sites in Rakovnick. Today's walking tour is approximately 3.5 km long and can be completed in 3 hours, including a tour of the Rabas gallery and the cemetery.

RAKOVNÍK

1 Pamětní deska na budově Městského informačního centra	4 Dům č. 230
2 Dům v Grillově ulici	5 Synagoga
3 Dům U Samsona	6 Židovský hřbitov

KONTAKT / CONTACT:

Městské informační centrum Rakovnick
Husovo nám. 114
269 01 Rakovnick
tel.: +420 313 512 270
e-mail: icentrum@knihovna-rakovnik.cz
www.knihovna-rakovnik.cz

PROCHÁZKY PO RAKOVNÍKU IV.

TOURS THROUGH THE RAKOVNÍK

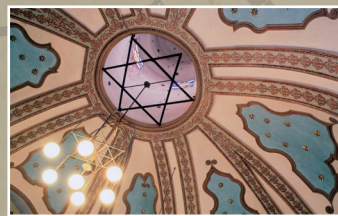

PROCHÁZKA PO MĚSTĚ

Čtvrtá procházka po Rakovníku bude zaměřena na památky, které ve městě zanechaly generace židovských obyvatel. Nejstarší zmínky o židovském osídlení v Rakovníku jsou z roku 1441, kdy zde žilo pouze několik židovských rodin. Obživu jim zajišťovalo obchodování a půjčování peněz. V první polovině 17. století prosadili rakovníčtí občané vystěhování Židů z města, ti se však do Rakovníka po krátké době opět vrátili. Kvůli různým třenicím byla v roce 1678 v části města mezi náměstím a Vysokou branou založena židovská čtvrť. Během 17. století byla ustanovena a roku 1796 úředně legalizována židovská obec, Rakovník byl načas i sídlem krajského rabína. Počet židovských obyvatel se v průběhu staletí měnil, roku 1900 žilo ve městě ještě 329 osob, v roce 1930 již pouze 153 osob. Po druhé světové válce, ve které byly rakovnické židovské rodiny nejvíce postiženy, již nebyla židovská obec obnovena. V Rakovníku se narodil dirigent Robert Brock (1905 - 1979), pocházel odtud také rod německy píšícího spisovatele Lea Perutze (1884 - 1954).

Naše cesta začne u domu na Husově náměstí, kde sídlí *Městské informační centrum* (1), neboť právě na zdi této budovy byla v roce 2008 odhalena pamětní deska, věnovaná židovským obyvatelům města, kteří se stali obětmi nacistického teroru. Průjezdem vedle této budovy vstoupíme do prostoru mezi severní částí náměstí a Vysokou ulicí, kde bylo v roce 1678 založeno židovské ghetto. Vpravo na kraji Grillovy ulice najdeme *dům č. 227* (2). Byl postavený na místě původního gotického domu. Jedna místnost domu byla propůjčena škole (tzv. stará židovská škola). Klasicistně upravený dům má v jižním průčelí půvabnou dřevěnou pavlač a dochované gotické části původního domu. V těsném sousedství domu stávala dřevěná brána, sloužící jako vstup do ghetta. Na druhé straně sousedil se vstupní branou dům zvaný Eisenhammer, který sloužil také nějaký čas jako židovská škola. Tento dům se do současné doby nezachoval. Úzké, strmé a křivolaké uličky nás dovedou do Vysoké ulice. Z původních židovských domů, které uličky lemovaly, se bohužel dochovaly jen některé. Půjdeme-li kolem letního kina, projdeme kolem domu *U Samsona* (3), ve kterém dnes sídlí Galerie Samson Café a který patří k nejcenějším památkám ve městě. Severní část domu je renesanční, zdobená sgrafity zobrazujícími výjevy ze života legendárního Samsona – boj se lvem a boj

s Filištínskými. Připomínají významnou rakovnickou rodinu Samsonů, která v tomtodomě žila v 16. a 17. století. Vedle stojící *budova č. 230* je barokní, její přízemní část je kamenná a horní patro je z hrzděného zdiva, dnes je tato část skrytá omítkou (4). Nejvýznamnější a nejznámější židovská památka Rakovníka je *synagoga* (5). Jednopatrová obdélníková budova byla vystavěna v barokním slohu roku 1763 na místě původního pozdně gotického domu.

Po požáru v roce 1921 získala budova dnešní vzhled korunovaný střešní válcovou lucernou. Uvnitř se nachází dochovaná původní modlitebna s nástěnnými malbami, štukatérskou výzdobou a dřevěným oltářem v pozdně barokním slohu. Bohoslužby se zde konaly do 2. světové války, v letech 1938 - 41 se zde na základě dohody Židovské náboženské obce s náboženskou obcí církve československé pravidelně střídaly sobotní židovské bohoslužby s nedělními bohoslužbami křesťanskými (jednalo se o zcela ojedinělý případ v dějinách československých židovských obcí). Dnes se zde pořádají koncerty komorní hudby. Synagoga byla do roku 1950 využita jako sbor církve československé husitské. Zcela oddělená ženská galerie nyní slouží jako výstavní prostor. Ve zbývajících částí budovy, v bývalé židovské škole a rabinátu, sídlí Rabasova galerie.

A TOURS THROUGH THE TOWN

The fourth walk through Rakovník will be focused on landmarks that have been left in the town by generations of Jewish inhabitants. The oldest mention of Jewish settlements in Rakovník dates back to 1441, when only a few Jewish families lived there. They made their living by doing business and lending money. During the first half of the 17th century, other people in Rakovník forced the expulsion of Jews from the town, although they returned to Rakovník soon afterwards. As a result of tension, a Jewish quarter was established in 1678 in the part of the town between the square and the High Gate. The Jewish community was incorporated during the 17th century, and its status was officially legalized in 1796. Rakovník was for a period of time even the seat of the regional rabbi. The number of Jewish inhabitants changed over the centuries. A total of 329 Jewish people lived in the town in 1900, but by 1930 the number had fallen to 153. After World War Two, which had the worst effect on Rakovník's Jewish families, the Jewish community was not restored again. Rakovník was the birthplace of director Robert Brock (1905 - 1979), who also originated from the same noble clan as German writer Lea Perutze (1884 - 1954).

Our journey begins at a house on Hus Square, where the *town's information center* is located (1). It was on the wall of this building where a memorial plaque was unveiled in 2008, which was dedicated to the town's Jewish inhabitants who became victims of the Nazi terror. Following the pathway next to this building will take us to the space between the northern section of the Square and Vysoká Street, where the Jewish ghetto was established in 1678. On the right at the corner of Grillova Street, we can find *house no. 227* (2). It was built at the site of the original Gothic House. One of the rooms in the building was lent to a school, specifically the old Jewish school. The house, which has been modified in classicist style, includes an elegant wooden porch on the part of its front side facing south, and the Gothic part of the original house has been preserved. In the immediate proximity of the house, a wooden gate was constructed, which served as an entrance to the ghetto. On the other side, the entrance gate was bordered by the Eisenhammer house, which also served for a while as a Jewish school. This house has not been preserved up to today. The narrow, steep and winding lane will lead us to Vysoká Street. Unfortunately, only a few of the original Jewish homes which used to adorn the lanes have been preserved. If we go around the outdoor summer cinema, we will be walking around the *Samson house* (3), which today houses the Samson Café Gallery, which is one of the town's most precious landmarks. The northern section of the house is a Renaissance structure decorated with sketched artwork depicting scenes from the life of the legendary Samson, including the battle with the lion and the battle with the Philistines.

They serve as a reminder of the Samsons, an important Rakovník family, whose members lived in this house in the 16th and 17th centuries. The *building* standing next to it at *no. 230* is Baroque in style. Its ground-level part is stone, and its upper floor was constructed from framed masonry. Today this part of the building is covered by plaster (4).

The most important and most famous Jewish landmark in Rakovník is the Jewish synagogue (5). This single-floor rectangular building was constructed in Baroque style in 1763 at the site of the original later Gothic building. Following a fire in 1921, the building acquired its current appearance crowned by its round illuminating section.

Inside the synagogue, the original prayer area with its murals, plaster adornments and wooden altar has been preserved in later Baroque style. Worship services took place here until World War Two. During the period from 1938 to 1941, the town's Jewish Community and members of its Czechoslovak Christian Church took turns using the building for Shabbat services on Saturdays and Christian worship services on Sundays based on an agreement. (This type of arrangement was unique in Czechoslovak Jewish history). Nowadays, chamber music concerts take place at the location.

Until 1950, the synagogue was used by the choir of the Czechoslovak Hussite Church. The entirely separate women's gallery now serves as an exhibit location. The Rabas Gallery is located in the remaining sections of the building, in the former Jewish school and the rabbinate.